

I

(Резолюции, препоръки и становища)

ПРЕПОРЪКИ

СЪВЕТ

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 24 ноември 2020 година

относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост

(2020/C 417/01)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално членове 165 и 166 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) В Хартата на основните права на Европейския съюз ⁽¹⁾ образованието и достъпът до професионално и продължаващо обучение се признават за основно право, а целите на ООН за устойчиво развитие предвиждат до 2030 г. равен достъп за всички жени и мъже до достъпно и качествено техническо, професионално и висше образование, включително университетско образование, както и значително увеличаване на броя на младежите и възрастните, които притежават необходимите умения, включително технически и професионални умения, за да работят, да заемат достойни работни места и да бъдат предприемачи.
- (2) В Европейския стълб на социалните права ⁽²⁾, провъзгласен на 17 ноември 2017 г., се определят редица принципи в подкрепа на справедливите и добре функциониращи пазари на труда и социални системи, включително принцип 1 относно правото на качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот и принцип 4 относно активната подкрепа за заетостта.
- (3) Системите за висококачествено и иновативно професионално образование и обучение осигуряват на хората работни умения и умения за личностно развитие и гражданско участие, които им помагат да се приспособят към двойния цифров и зелен преход и да постигат резултати във връзка с него, както и да се справят с извънредни ситуации и икономически сътресения, като същевременно подкрепят икономическия растеж и социалното сближаване. По този начин им се предоставя възможност да придобиват умения, които им помагат да намират или да създават работни места, необходими на пазара на труда.
- (4) Наличието на ефективни политики в областта на професионалното образование и обучение е от съществено значение за постигането на определената в член 145 от ДФЕС цел да се развива квалифицираната, обучена и адаптивна работна сила, както и пазари на труда, които могат да реагират бързо на икономическите промени.

⁽¹⁾ ОВ С 326, 26.10.2012 г., стр. 391.

⁽²⁾ Док. 13129/17.

- (5) Съобщението на Комисията относно Европейския зелен пакт ⁽³⁾ е новата стратегия на Европа за растеж, чиято цел е европейската икономика и общество да се трансформират и да бъдат насочени към по-устойчиво развитие. Училищата, институциите за обучение и университетите са в състояние да ангажират учениците, родителите, предприятията и по-широката общественост с промените, необходими за успешен преход. За да могат да се извлекат ползите от зеления преход, са необходими проактивно повишаване на квалификацията и преквалифициране.
- (6) В съобщението на Комисията „Силна социална Европа за справедливи промени“ ⁽⁴⁾ се подчертава необходимостта уменията, пригодността за заетост и човешкият капитал да се поставят на централно място чрез Европейската програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост ⁽⁵⁾, придружена от предложение за Препоръка на Съвета относно професионалното образование и обучение. В него се обявяват също така бъдещата работа в областта на Европейското пространство за образование и създаването на нова рамка за сътрудничество с държавите членки в областта на образованието и обучението.
- (7) В съобщението на Комисията „Нова промишлена стратегия за Европа“ ⁽⁶⁾ се призовава за решителни действия, за да може ученето през целия живот да се превърне в реалност за всички и да се гарантира, че образованието и обучението не изостават и че помагат за осъществяването на двойния преход. Също така в него се отправя призив системите за висше и професионално образование и обучение да осигуряват повече научни работници, инженери и техници за пазара на труда. В новия план за действие относно кръговата икономика ⁽⁷⁾ и в стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. ⁽⁸⁾ се изтъква ключовата роля на уменията за прехода към зелена и чиста икономика.
- (8) В съобщението на Комисията „Стратегия за мястото на МСП в устойчива и цифрова Европа“ ⁽⁹⁾ се подчертава, че наличието на квалифициран персонал или опитни ръководители се е превърнало в най-големия проблем за една четвърт от микро-, малките и средните предприятия (МСП) в ЕС и че липсата на квалифицирани служители е най-голямата пречка пред новите инвестиции в ЕС. Професионалното образование и обучение е от особено значение за МСП, за да се гарантира, че тяхната работна сила притежава необходимите умения.
- (9) В съобщението на Комисията „Съюз на равенство: В Стратегията за равенство между половете (2020—2025 г.)“ ⁽¹⁰⁾ се подчертава значението на професионалното образование и обучение за жените и мъжете, за да се гарантира постигането на равновесие между половете в традиционно доминирани от мъже или от жени професии и преодоляването на свързаните с пола стереотипи.
- (10) В съобщението на Комисията „Бюджетът на ЕС осигурява ресурс за плана за възстановяването на Европа“ ⁽¹¹⁾ се представя смел и всеобхватен план за възстановяването на Европа, основан на извънреден Европейски инструмент за възстановяване („Next Generation EU“) и подсилена многогодишна финансова рамка за периода 2021—2027 г. Този план се основава на солидарността и справедливостта, а в основата му са залегнали споделените ценности и принципи на Съюза. В плана се предвижда как да се даде пръв силен тласък на икономиката на Европа, как да се насърчат зеленият и цифровият преход и как тя да стане по-справедлива, по-издръжлива и по-устойчива за идните поколения.
- (11) От 2013 г. насам гаранцията за младежта ⁽¹²⁾ помага на младите хора да навлизат на пазара на труда, като им осигурява добро предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж в рамките на четири месеца след като останат без работа или напуснат училище. Професионалното образование и обучение бяха ефективни за плавно преминаване към пазара на труда на младите хора, изложени на риск от изключване. В бъдеще привлекателността на професионалното образование и обучение, и особено на чиракуването, и тяхното съответствие с нуждите на пазара на труда, могат да играят още по-голяма роля в рамките на гаранцията за младежта, що се отнася до предотвратяването на безработицата при младите хора и подготвянето им за бъдещите възможности на пазара на труда, по-специално като част от зеления и цифровия преход.
- (12) Предложението на Комисията за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) цели да гарантира по-добро съответствие на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда и равен достъп до възможности за учене през целия живот за всички посредством повишаване на квалификацията и преквалификация.

⁽³⁾ COM(2019) 640 final.

⁽⁴⁾ COM(2020) 14 final.

⁽⁵⁾ COM(2020) 274 final.

⁽⁶⁾ COM(2020) 102 final.

⁽⁷⁾ COM(2020) 98 final.

⁽⁸⁾ COM(2020) 380 final.

⁽⁹⁾ COM(2020) 103 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2020) 152 final.

⁽¹¹⁾ COM(2020) 442 final.

⁽¹²⁾ Препоръка на Съвета от 22 април 2013 г. за създаване на гаранция за младежта (ОВ С 120, 26.4.2013 г., стр. 1).

- (13) В предложението на Комисията за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на „Еразъм“: програма на Съюза в областта на образованието, обучението, младежта и спорта и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1288/2013 се предвижда да се запази интегрираният характер на програмата за периода 2014—2020 г., обхващащ ученето във всякакъв контекст — формален, неформален и информален — и на всички етапи от живота, за да се насърчат гъвкавите модели за учене, които позволяват на отделните лица да развият компетентностите, необходими за справяне с предизвикателствата на двадесет и първи век.
- (14) Настоящата препоръка се основава на редица инициативи в областта на образованието, обучението и уменията, разработени на европейско равнище, които са обобщени в приложение I. Тя ще допринесе за Европейската програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост, за актуализирания План за действие в областта на цифровото образование, за европейското пространство за образование и за стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението.
- (15) С настоящата препоръка се цели да се изпълни целта на европейското пространство за образование да се разгърне истинско европейско пространство за учене, в което границите не възпрепятстват висококачественото и приобщаващо образование и обучение и което цели да се премахнат пречките пред признаването на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на периодите на учене в чужбина и да се работи за по-безпроблемно трансгранично валидиране на резултатите от обучение и учене през целия живот.
- (16) Въз основа на приоритетите на засиленото европейско сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение (процеса от Копенхаген), приети в рамките на резолюция на Съвета на 19 декември 2002 г. ⁽¹³⁾, целите за висококачествено и гъвкаво професионално образование и обучение и за транснационална мобилност продължават да са в центъра на глобалната визия за модернизирание на професионалното образование и обучение, определена от отговорните министри през 2010 г. в Комюникето от Брюж.
- (17) В заключенията от Рига от 22 юни 2015 г. министрите, отговарящи за професионалното образование и обучение, се споразумяха за набор от приоритети в подкрепа на постигането на тази визия, включена в Съвместния доклад на Съвета и на Комисията от 2015 г. относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) ⁽¹⁴⁾ и в Новата европейска програма за умения от 2016 г. ⁽¹⁵⁾, която даде допълнителен силен тласък на политиката на Съюза в областта на ПОО, като постави по-силен акцент върху привлекателността и качеството.
- (18) С Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейска референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение (EQAVET) ⁽¹⁶⁾ се въвежда референтна рамка, чрез която да се подкрепят държавите членки при подобряването на качеството на техните системи за професионално образование и обучение и да се допринесе за по-голяма прозрачност между държавите членки във връзка с развитието на политиките в областта на професионалното образование и обучение. В рамките на десетте години на нейното прилагане EQAVET стимулира провеждането на реформи в националните системи за осигуряване на качеството, но не допринесе значително за подобряването на прозрачността на мерките за осигуряване на качество. Освен това тя се прилагаше най-вече в областта на първоначалното професионално образование и обучение в училищата. Поради това следва рамката EQAVET от 2009 г. да бъде интегрирана в настоящата препоръка и в нея да бъдат добавени елементи, чрез които да се отстранят недостатъците при нейното прилагане, свързани с качеството на резултатите от ученето, сертифицирането и оценяването, консултациите със заинтересованите страни, ролята на преподавателите и учителите, ученето в процеса на работа и гъвкавостта на професионалното образование и обучение. За да се подобри взаимното обучение, да се повишат прозрачността и съгласуваността на мерките за осигуряване на качеството при предоставянето на професионално образование и обучение и да се укрепи взаимното доверие между държавите — членки на ЕС, следва да се въведат партньорски оценки на осигуряването на качеството на системно равнище.
- (19) В Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейска система за кредити в професионалното образование и обучение (ECVET) ⁽¹⁷⁾ се поставя целта да се подобрят признаването, натрупването и трансферът на резултатите от ученето, като се подкрепят мобилността и ученето през целия живот, както и създаването на кредитна система на ЕС в областта на професионалното образование и обучение. В рамките на десетте години на нейното прилагане ECVET допринесе в голяма степен за развитието на по-качествена мобилност чрез използването и документирането на единици учебни резултати. Концепцията за ECVET точки обаче като цяло не беше приложена и ECVET не доведе до разработване на европейска система за кредити в професионалното образование и обучение. Поради това настоящата препоръка на Съвета следва да включва основните принципи на

⁽¹³⁾ ОВ С 13, 18.1.2003 г., стр. 2.

⁽¹⁴⁾ ОВ С 417, 15.12.2015 г., стр. 25.

⁽¹⁵⁾ COM(2016) 381 final.

⁽¹⁶⁾ ОВ С 155, 8.7.2009 г., стр. 1.

⁽¹⁷⁾ ОВ С 155, 8.7.2009 г., стр. 11.

ECVET (напр. единици учебни резултати), свързани с гъвкавостта. Инструментите на ECVET (напр. споразумение за учене и меморандум за разбирателство), които подкрепят мобилността на учащите се в сферата на професионалното образование и обучение, трябва да бъдат доразвити в рамките на други инструменти на ЕС, като например подпомаганите по програмата „Еразъм+“. За професионални квалификации след завършване на средно образование и на равнище висше образование може да се използва Европейската система за трансфер и натрупване на кредити, която вече се прилага.

- (20) В Препоръката на Съвета от 15 март 2018 г. относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване ⁽¹⁸⁾ се определят 14 основни критерия, които държавите членки и заинтересованите страни следва да използват за разработването на качествено и ефективно чиракуване, като гарантират както развитието на умения, свързани с работата, така и личностното развитие на чираците.
- (21) Мониторингът от страна на Cedefop на приоритетите, договорени в заключенията от Рига от 22 юни 2015 г., показва редица области, в които държавите са постигнали напредък по програмата за модернизиране на професионалното образование и обучение, по-специално във връзка с чиракуването и ученето в процеса на работа, осигуряването на качеството, създаването на механизми за предвиждане на уменията и на консултативни органи с участието на социалните партньори, увеличаването на пропускливостта и гъвкавостта, а отскоро и поставянето на по-силен акцент върху цифровите умения. В контекста на зеления и цифровия преход обаче е необходимо значително да се разшири и подобри предлагането на възможности за професионално образование и обучение както за младите хора, така и за възрастните, като същевременно се увеличат привлекателността и качеството на първоначалното професионално образование и обучение.
- (22) Редица държави са въвели инициативи за насърчване на високите постижения в областта на професионалното образование и обучение, както и за по-добро свързване на ПОО с екосистемите за иновации и за умения. Въз основа на тези примери концепцията за центровете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение се изпробва с цел те да се превърнат в световни еталони за обучението в специфични области в рамките както на първоначалното обучение, така и на продължаващото повишаване на квалификацията и преквалифициране.
- (23) В своето становище относно бъдещето на професионалното образование и обучение, прието през декември 2018 г., Консултативният комитет за професионално обучение (ККПО) определи визията за отлично и приобщаващо професионално образование и обучение през целия живот, които отговарят на бъдещите нужди, породени от икономическите, технологичните и обществените промени. В това становище Комисията беше приканена да изготви предложение за рационализиране и консолидиране на политическата рамка на ЕС в областта на професионалното образование и обучение, тяхното управление и съществуващите инструменти под формата на всеобхватна препоръка на Съвета.
- (24) Предвид своя необвързващ характер настоящата препоръка спазва принципите на субсидиарност и на пропорционалност и следва да се прилага в съответствие с европейското право и с правото и практиката на национално равнище. По-специално настоящата препоръка не засяга разпоредбите на Директива 2005/36/ЕО ⁽¹⁹⁾, изменена с Директива 2013/55/ЕС ⁽²⁰⁾, относно признаването на професионалните квалификации и предвидения в нея режим на автоматично признаване.

Като се взема предвид следното определение за „професионално образование и обучение“:

За целите на настоящата препоръка професионалното образование и обучение трябва да се разбират като образование и обучение, които целят да осигурят на младежите и на възрастните знания, умения и компетентности, необходими за определени професии или по-общо на пазара на труда ⁽²¹⁾. Те могат да бъдат предоставяни във формална и неформална среда на всички нива по Европейската квалификационна рамка, включително във висшето образование, когато е приложимо,

⁽¹⁸⁾ ОВ С 153, 2.5.2018 г., стр. 1.

⁽¹⁹⁾ Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно признаването на професионалните квалификации (ОВ L 255, 30.9.2005 г., стр. 22).

⁽²⁰⁾ Директива 2013/55/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 ноември 2013 г. за изменение на Директива 2005/36/ЕО относно признаването на професионалните квалификации и на Регламент (ЕС) № 1024/2012 относно административно сътрудничество посредством Информационната система за вътрешния пазар („Регламент за ИСВП“) (ОВ L 354, 28.12.2013 г., стр. 132).

⁽²¹⁾ Въз основа на определението на Cedefop: Европейски център за развитие на професионалното обучение: Терминология на европейската политика в областта на образованието и обучението, 2014 г.

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ:

в съответствие с националното законодателство и законодателството на Съюза, наличните ресурси, националните приоритети и обстоятелства, включително социално-икономическото положение и характеристиките на националните системи за ПОО, и в тясно сътрудничество с всички съответни заинтересовани страни:

- a) да се стремят към прилагането на политика в областта на професионалното образование и обучение, която:
  - осигурява на младежите и на възрастните знанията, уменията и компетентностите, които им позволяват да преуспяват в условията на променящи се пазари на труда и общества, както и да управляват възстановяването и справедливия преход към зелена и цифрова икономика в период на демографски промени и през всички икономически цикли,
  - насърчава приобщаването и равните възможности и допринася за постигането на устойчивост, социална справедливост и благоденствие за всички, както и
  - насърчава европейските системи за професионално образование и обучение в международен контекст, така че те да бъдат признати като световен еталон за учащите се в сферата на професионалното образование и обучение;
- б) да предприемат действия и да направят инвестиции за изпълнението на тази политика в съответствие с принципите, определени в точки 1—21 по-долу, и
- в) да действат за постигането до 2025 г. на следните цели на равнище ЕС ⁽²²⁾, които са част от съответните европейски рамки за мониторинг, включително в областта на образованието и обучението, както и на социалните политики и политиките в областта на заетостта:
  - делът на завършилите ПОО, които са постъпили на работа, да бъде най-малко 82 % ⁽²³⁾;
  - 60 % от завършилите наскоро ПОО да се възползват от учене в процеса на работа по време на своето професионално образование и обучение ⁽²⁴⁾. Тази цел се отнася до всички форми на учене в процеса на работа на работното място и ще допринесе също така за увеличаване на възможностите за чиракуване, които могат да бъдат подкрепяни по линия на гаранцията за младежта;
  - 8 % от учащите се в ПОО да се възползват от образователна мобилност в чужбина ⁽²⁵⁾.

Професионалното образование и обучение се характеризират с гъвкавост, що се отнася до приспособяването към промените на пазара на труда

1. Програмите за професионално образование и обучение предлагат балансирана комбинация от професионални, включително технически, умения, които са добре съгласувани с всички икономически цикли и с променящите се работни места и работни методи, и ключови компетентности ⁽²⁶⁾, включително солидни основни умения, цифрови, универсални, зелени и други житейски умения, които осигуряват здрави основи за издръжливост, учене през целия живот, пригодност за заетост през целия живот, социално приобщаване, активно гражданско участие и личностно развитие;

⁽²²⁾ Целите се определят като средни стойности за ЕС, които трябва да бъдат постигнати колективно от държавите членки. Когато се докладва за напредъка към постигането на тези цели, когато е уместно включително в контекста на европейския семестър, Комисията следва да вземе предвид особеностите на различните национални системи и обстоятелства. Държавите членки следва да използват пълноценно възможностите за финансиране от Съюза в съответствие с националните си особености, приоритети и предизвикателства. Трите количествени цели не предопределят решенията за това как се прилагат инструментите на Съюза за финансиране по многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. и по Next Generation EU.

⁽²³⁾ Това ще обхване възрастовата група 20—34 години, които преди 1—3 години са завършили средно образование или професионално образование и обучение след завършено средно образование, но не висше.

⁽²⁴⁾ Това ще обхване лицата на възраст 20—34 г., които са напуснали системата на образование и обучение преди 1—3 години. Показателят ще се основава на данни, които ще бъдат събирани от 2021 г. нататък като част от наблюдението на работната сила на Европейския съюз (EU LFS), както е определено в идентификатора на променливата „HATWORK“ в Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2240 на Комисията. Това се отнася до професионален опит на работното място в пазарен или непазарен отдел (т.е. в предприятие, държавна институция или организация с нестопанска цел), който е бил част от официалната учебна програма, довела до успешно завършено най-високо ниво на образование. Ако респондентът е имал професионален опит на няколко места, следва да се вземе предвид общата продължителност на целия професионален опит. Професионалният опит следва да бъде изразен в еквиваленти на пълно работно време.

⁽²⁵⁾ Този дял ще се измерва като процент на мобилните учещи се в рамките на една календарна година от всички завършили ПОО през същата година. Показателят ще се основава на данните за мобилността, взети от данните за програма „Еразъм+“, и на данните за завършилите ПОО, взети от данните на ЮНЕСКО-ОИСР-Евростат. Когато са налични и само ако предоставените данни са съпоставими с данните по програма „Еразъм+“, включително продължителността на мобилността, за допълване на данните от „Еразъм+“ могат да се използват и данни от програмите за мобилност на националните органи. В случай че са включени данни от националните органи, те следва да бъдат представени по прозрачен начин.

⁽²⁶⁾ В Препоръката на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот се определят следните ключови компетентности: езикова грамотност; многоезикова компетентност; математическа компетентност и компетентност в областта на точните науки, технологиите и инженерството; цифрова компетентност; личностна компетентност, социална компетентност и компетентност за придобиване на умения за учене; гражданска компетентност; предприемаческа компетентност, както и компетентност за културна осведоменост и изява.

2. Учебните програми за професионално образование и обучение, предлаганите програми и квалификациите се актуализират редовно, по целесъобразност, като се надгражда върху аналитични данни за уменията (т.е. системи за проследяване на завършилите лица, механизми за предвиждане на умения, включително на секторно и регионално равнище);
3. Доставчиците на професионално образование и обучение разполагат, в зависимост от националните условия, с подходяща степен на автономност, гъвкавост, подкрепа и финансиране за адаптиране на предлаганото от тях обучение към променящите се потребности от умения, зеления и цифровия преход и икономическите цикли, като същевременно се гарантира качеството;
4. Програмите за професионално образование и обучение на всички нива включват компоненти за учене в процеса на работа, които допълнително се разширяват и в продължаващото професионално образование и обучение; схемите за чиракуване⁽²⁷⁾ са доразвити, за да се подобрят предложенията по линия на гаранцията за младежта⁽²⁸⁾, и са допълнени с подходяща подкрепа⁽²⁹⁾ и мерки за стабилизиране на предлагането на възможности за чиракуване и за справяне със специфичните предизвикателства за малките предприятия; за да се създадат възможности за учене в процеса на работа в различни сектори на икономиката, могат да се предвидят насърчителни мерки за работодателите в съответствие с националния контекст;

Възможностите за гъвкавост и развитие са в основата на професионалното образование и обучение

5. Програмите за професионално образование и обучение са насочени към учащите се, предлагат достъп до присъствени, цифрови или смесени форми на обучение, гъвкави и съставени от модули модели, въз основа на признаването на резултатите от неформално и информално учене, и разкриват възможности за развитие в кариерата и в ученето; програмите за продължавашо професионално обучение са разработени така, че да могат да се адаптират към нуждите на пазара на труда или на даден сектор, или индивидуалните нужди за повишаване на квалификацията или преквалификация;
6. Програмите за професионално образование и обучение се основават на модули или единици учебни резултати и са въведени механизми за валидиране, които позволяват трансфера, признаването и натрупването на индивидуални учебни резултати с цел придобиване на квалификация или частична квалификация, в зависимост от националния контекст;⁽³⁰⁾ При първоначалното ПОО основната цел е да се постигне напредък към придобиването на пълна квалификация.

Професионалното образование и обучение задвижват иновациите и растежа и подготвят за цифровия и зеления преход и за професиите с голямо търсене

7. Устойчивостта на професионалното образование и обучение се постига чрез тяхното интегриране в икономическите, промишлените и иновационните стратегии, включително тези, които са свързани с възстановяването и със зеления и цифровия преход. В резултат на това предлагането на професионално образование и обучение трябва да бъде значително адаптирано и/или разширено, особено за възрастните, чрез насърчаване на придобиването на предприемачески, цифрови и зелени умения;
8. Центровете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение действат като катализатор за местните бизнес инвестиции, като подкрепят възстановяването, зеления и цифровия преход, европейските и регионалните стратегии за иновации и за интелигентна специализация и развитието на професионалното образование и обучение, включително на по-високи квалификационни нива (нива 5—8 от ЕКР) в съответствие с националния контекст, и предоставят иновационни услуги, като например клъстери и бизнес инкубатори за стартиращи предприятия и технологични иновации за МСП, както и иновационни решения за преквалифициране на работниците, изложени на риск от съкращение;
9. Институциите за професионално образование и обучение разполагат с достъп до съвременна инфраструктура, въвели са стратегии за цифровизация⁽³¹⁾ в съответствие с националния контекст и са включили екологичната и социалната устойчивост в своите програми и организационно управление, като по този начин допринасят за изпълнението на целите на ООН за устойчиво развитие;

Професионалното образование и обучение са привлекателен избор и се основават на модерно и цифровизирано предоставяне на обучение/умения

10. Първоначалното и продължаващото професионално образование и обучение са част от ученето през целия живот. Между първоначалното и продължаващото професионално образование и обучение, общото образование и висшето образование съществуват гъвкави и пропускливи връзки;

⁽²⁷⁾ Според определението в Препоръката на Съвета от 15 март 2018 г. относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване.

⁽²⁸⁾ Според определението в Препоръката на Съвета от 22 април 2013 г. за създаване на гаранция за младежта.

⁽²⁹⁾ Тя може да включва междуфирмени центрове за обучение.

⁽³⁰⁾ В съответствие с Препоръката на Съвета от 20 декември 2012 г. относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене.

⁽³¹⁾ Например инструментът за самооценка SELFIE подкрепя институциите за ПОО при използването на цифровите технологии за ефективно преподаване и учене и при засилването на сътрудничеството им с работодателите в рамките на схемите за учене в процеса на работа.

11. Програмите за професионално образование и обучение на нива 5—8 от ЕКР се доразработват, за да подпомогнат задоволяването на все по-големите потребности от по-квалифицирани професионални умения в съответствие с националния контекст;
12. Програмите за професионално образование и обучение се изпълняват чрез подходяща комбинация от отворена, цифрова и основаваща се на участие учебна среда, включително работни места, благоприятстващи ученето, и се подкрепят от съвременни и достъпни инфраструктура, оборудване и технологии, както и от широкоприложими педагогически методи и инструменти, като например симулаторите, основани на ИКТ, и виртуалната и разширената реалност, които повишават достъпността и ефикасността на предоставянето на обучение, включително за малките предприятия ⁽³²⁾;
13. Преподавателите, обучителите и другите служители в сферата на професионалното образование и обучение предприемат първоначално и продължавашо професионално развитие с цел: осигуряване на висококачествено обучение; насърчаване на техническите и цифровите умения и на ефективните иновационни методи на обучение, включително обучение във виртуална среда; в съответствие със съвременната професионална и цифрова педагогика, работа с инструменти за цифрово обучение и в разнообразна и мултикултурна среда. Професионалното им развитие става по-привлекателно чрез по-обхватни подходи за наемане на работа, подобрени възможности за кариерно развитие ⁽³³⁾, както и чрез засилено сътрудничество между преподавателите/обучителите в сферата на професионалното образование и обучение, предприятията и другите работни места;
14. Стратегиите за интернационализация подкрепят стратегически подход към международното сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение, включително в граничните региони на ЕС; тези стратегии насърчават успешните национални практики по света и могат да бъдат изпълнявани по различни начини, като например мобилност на учащи се и преподаватели/обучители, както и участие в международни конкурси за умения и съвместна подготовка на такива конкурси;
15. Въведени са възможности за образователна мобилност на учащите се и на служителите в сферата на професионалното образование и обучение, включително виртуална мобилност, дългосрочна мобилност и мобилност към трети държави, които се улесняват от използването и признаването на единици учебни резултати и на съответните европейски инструменти; ⁽³⁴⁾
16. Чрез висококачествени услуги за учене през целия живот и професионално ориентиране се осигурява ясна и лесна за ползване информацията относно възможностите за учене, за професионално развитие и за валидиране в целия ЕС, като се използват пълноценно „Европас“ и други цифрови услуги;

Професионалното образование и обучение насърчават равните възможности

17. Програмите за ПОО са приобщаващи и достъпни за уязвимите групи, като например хората с увреждания, лицата с ниска квалификация/слаби умения, малцинствата, хората с мигрантски произход и хората с по-малко възможности поради географското си местоположение и/или социално-икономическото си неравностойно положение; Целенасочените мерки и гъвкавите формати на обучение предотвратяват преждевременното напускане на образованието и обучението и подпомагат прехода от училище към работа;
18. Програмите за ПОО са достъпни чрез платформи за цифрово обучение, подкрепени от инструменти, устройства и интернет връзка, по-специално за уязвимите групи и хората в селските или отдалечените райони;
19. Целенасочени мерки насърчават баланса между половете по отношение на традиционните „мъжки“ и „женски“ професии и противодействат както на свързаните с пола стереотипи, така и на други стереотипи;

Професионалното образование и обучение се основават на култура на осигуряване на качеството

20. Европейската референтна рамка за осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение (рамката EQAVET), описана в приложение II, се използва в националните системи за осигуряване на качеството както в първоначалното, така и в продължаващото професионално образование и обучение; тя обхваща професионалното образование и обучение във всички учебни среди (например в училищата и ученето в процеса на работа, включително схемите за чиракуване) и в рамките на всички видове обучение (цифрово, присъствено и смесено), предоставяни както от публични, така и от частни доставчици, и се основава на набор от примерни дескриптори и общи референтни показатели за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение, прилагани както на равнище системи, така и на равнище доставчици, съобразно националния контекст, както е посочено в приложение II;

⁽³²⁾ Освен това те могат да включват сътрудничество в преподаването, интердисциплинарно и основано на проекти учене, нови организационни методи в учебните институции и предприятията, както и изкуствен интелект.

⁽³³⁾ Те могат да включват множество пътища за кариерно развитие, признаване на предишен професионален опит и хибридни преподаватели/обучители в съответствие с националния контекст.

⁽³⁴⁾ Например образци за меморандума за разбирателство и споразумението за учене.

21. Националната референтна точка за осигуряване на качеството в областта на професионалното образование и обучение продължава да обединява всички съответни заинтересовани страни на национално и регионално равнище с цел:
- предприемане на конкретни инициативи за прилагане и по-нататъшно разгръщане на рамката EQAVET,
  - информиране и мобилизиране на широк кръг от заинтересовани страни, включително центрове за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение, с цел да се допринесе за прилагането на рамката EQAVET,
  - оказване на подкрепа за самооценяването като допълнително и ефективно средство за осигуряване на качеството, за да се предостави възможност за измерване на успеха и за определяне на областите, в които трябва да се постигне подобрене, включително що се отнася до цифровата подготвеност на системите и институциите за ПОО,
  - активно участие в европейската мрежа за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение,
  - предоставяне на актуализирано описание на националните мерки за осигуряване на качеството въз основа на рамката EQAVET,
  - участие в партньорски оценки ⁽³⁵⁾ на равнището на ЕС за осигуряване на качеството, за да се повишат прозрачността и последователността на мерките за осигуряване на качество, както и за да се засили доверието между държавите членки;

Изпълнение на национално равнище

Препоръчва се държавите членки да предприемат действия за изпълнение на тази политика на национално равнище заедно със социалните партньори и други заинтересовани страни. Във връзка с това те следва:

22. Да подкрепят устойчивите партньорства за управление на професионалното образование и обучение, в съответствие с националния контекст и когато е уместно, чрез публично-частни партньорства. Да включат социалните партньори и всички съответни заинтересовани страни, включително институции за професионално образование и обучение, сектори и предприятия от всякакъв мащаб, публични и частни служби по заетостта, преподаватели и обучители в сферата на ПОО и техни представители, посреднически организации, като промишлени, търговски и занаятчийски камари, професионални и секторни организации, национални координатори за гаранцията за младежта, ЕСФ и други инициативи на ЕС, сектора на информационните технологии, центрове за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение, клъстери, организации на учащи се и на родители, както и местни, регионални и национални органи. Да насърчават такива партньорства на регионално и секторно равнище;
23. Да използват по възможно най-добрия начин европейските инструменти за прозрачност, като например Европейската квалификационна рамка, Европейската система за трансфер и натрупване на кредити, „Европас“ и Европейската класификация на уменията, компетентностите, квалификациите и професиите, да улесняват автоматичното взаимно признаване на квалификации и на резултати от периоди на учене в чужбина ⁽³⁶⁾, да предоставят възможност на учащите се да използват различните функционалности на „Европас“ (напр. да записват своя опит, умения и квалификации в онлайн профил, който се използва за целите на професионалното ориентиране, както и опита си с мобилност, а така също и да им бъдат издавани удостоверения с цифров подпис, както и да получават предложения и да търсят възможности за учене и за работа, квалифициране, валидиране, признаване и др.);
24. Да използват по най-добрия начин фондовете и инструментите на Европейския съюз в подкрепа на реформите и/или инвестициите в областта на професионалното образование и обучение, включително във връзка с цифровизацията и екологичната устойчивост, като Next Generation EU (Механизъм за възстановяване и устойчивост, REACT-EU), Европейския социален фонд+, SURE, Европейския фонд за регионално развитие, InvestEU, „Еразъм+“, „Хоризонт Европа“, Interreg, „Цифрова Европа“, Механизма за справедлив преход, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Модернизационния фонд; да стимулират влагането на допълнителни инвестиции в професионалното образование и обучение както от публичния, така и от частния сектор;
25. Въз основа на подходящите действащи национални договорености и финансови рамки, да определят мерките, които да бъдат предприети за изпълнението на настоящата препоръка на национално равнище в срок от 18 месеца от приемането ѝ, и да предприемат последващи действия във връзка с тяхното изпълнение, включително чрез отпускане на подходящи национални ресурси на национално равнище и чрез поставяне на силен акцент върху интегрирането на цифровизацията и екологичната устойчивост в целия сектор на ПОО, при надлежно отчетане в съответствие с националния контекст на отговорността/автономността на институциите за образование и обучение.

⁽³⁵⁾ Партньорската оценка е вид доброволна дейност за взаимно обучение, целяща да се подкрепят подобряването и прозрачността на мерките за осигуряване на качеството на системно равнище, които не водят до процедури за акредитация, въз основа на специфична методика, която ще бъде разработена от европейската мрежа за осигуряване на качеството на професионалното образование и обучение.

⁽³⁶⁾ В съответствие с Препоръката на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина.

ПРИВЕТСТВА НАМЕРЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА, ПРИ НАДЛЕЖНО СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДАРНОСТ:

Да осъществява политиката на Съюза в областта на професионалното образование и обучение, като подкрепя действията на държавите членки, включително чрез:

26. Осигуряване на ефективно управление на политиката на ЕС за професионално образование и обучение чрез тристранния Консултативен комитет за професионално обучение въз основа на редовно обновявана работна програма и в сътрудничество с генералните директори в областта на професионалното образование и обучение ⁽³⁷⁾, представителите на учащите се и доставчиците на професионално образование и обучение;
27. Гарантиране, че политиката на ЕС за професионално образование и обучение е взета изцяло предвид в по-нататъшните действия по плана на ЕС за възстановяване, Европейския зелен пакт, новата промишлена стратегия за Европа и стратегията за мястото на МСП в устойчива и цифрова Европа, както и че е интегрирана по последователен и съгласуван начин в Европейската програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост, плана за действие в областта на цифровото образование, цялостната рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението и европейското пространство за образование;
28. Предоставяне на допълнителна подкрепа за структурни реформи в областта на чиракуването чрез помощна услуга в тази област и чрез нов стимул за Европейския алианс за професионална подготовка във взаимодействие с гаранцията за младежта; постепенно разширяване на помощните услуги в областта на професионалното образование и обучение в сътрудничество с (Cedefop);
29. Проучване на концепцията за микроквалификации и на тяхното използване, включително в ПОО, заедно с държавите членки и съответните заинтересовани страни, включително в контекста на консултативната група за ЕКР, съгласно предложеното в Европейската програма за умения.
30. Оказване на подкрепа за целта постепенно да се създадат и разгърнат европейски платформи на центрове за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение и да се проучат, заедно с държавите членки и съответните заинтересовани страни, европейски основни професионални профили, включени в рамките на платформата „Европас“ и когато е възможно, допълнени с цифрово учебно съдържание за ПОО, разработено в рамките на европейските инструменти за прозрачност, с цел да се улеснят мобилността на учащите се и работниците и прозрачността и призоваването на квалификацията;
31. Оказване на подкрепа за качествена и ефективна цифровизация на предоставянето на ПОО за ученето както в училищата, така и в процеса на работа чрез насърчаване на използването на европейските рамки за компетентност ⁽³⁸⁾ и инструменти за самооценка ⁽³⁹⁾, както и проучване на възможността да се осъществи проучване за училищата за ПОО в целия ЕС;
32. Укрепване на Европейския алианс за професионална подготовка и на коалициите за умения и работни места в областта на цифровите технологии, както е обявено в Европейската програма за умения;
33. Насърчаване на европейските системи за професионално образование и обучение в международен контекст, така че те да бъдат признати за световен еталон за учащите се в сферата на професионалното образование и обучение, включително чрез оказване на подкрепа за интернационализирането на системите за професионално образование и обучение също по отношение на държавите, които са кандидатки за членство в ЕС, и съседните на Съюза държави в сътрудничество с Европейската фондация за обучение, чрез конкурси за умения и комуникационни кампании, целящи да се повиши привлекателността и да се подобри имиджът на ПОО, чрез предоставяне на лесен достъп до информация за професионалното образование и обучение и свързаните с тях възможности за професионална реализация, както и чрез доразвиване и подобряване на функционалностите на „Европас“;
34. Сътрудничество с международни организации, по-специално ОИСР, МОТ, ЮНЕСКО и Световната банка, в областта на професионалното образование и обучение.
35. Оказване на подкрепа за усилията на държавите членки, насочени към изпълнението на настоящата препоръка, укрепване на капацитета на институциите за професионално образование и обучение, включително тяхната цифровизация и екологична устойчивост, и насърчаване на научните изследвания в областта на ПОО както на национално равнище, така и на равнището на ЕС чрез финансиране от съответните фондове и програми на Съюза (Next Generation EU (Механизъм за възстановяване и устойчивост, REACT-EU), Европейския социален фонд+, SURE, Европейския фонд за регионално развитие, InvestEU, „Еразъм+“, „Хоризонт Европа“, Interreg, „Цифрова Европа“, Механизма за справедлив преход, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Модернизационния фонд);

⁽³⁷⁾ Генералните директори в областта на професионалното образование и обучение се определят от държавите членки.

⁽³⁸⁾ Като например Рамката за цифрова компетентност на гражданите (DigComp), Рамката за цифрова компетентност на преподавателите (DigCompEdu) и Рамката за цифрова компетентност на организациите (DigCompO).

⁽³⁹⁾ Като например SELFIE.

36. Осигуряване на качествен и количествен мониторинг в съответствие с общите цели, определени в настоящата препоръка, както и други подходящи данни, включително относно инвестициите, и използване на тези данни за целите на европейския семестър и съответните европейски рамки за мониторинг и докладване, както и докладване на Съвета относно изпълнението на настоящата препоръка на всеки пет години въз основа на наличните данни на национално и европейско равнище и годишния мониторинг от страна на Cedefop.

Настоящата препоръка заменя Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейска референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение (EQAVET) и Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейска система за кредити в професионалното образование и обучение (ECVET).

Съставено в Брюксел на 24 ноември 2020 година.

За Съвета
Председател
M. ROTH

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Приложими актове на Съюза в областта на уменията, образованието и обучението

1. Препоръка на Съвета от 28 юни 2011 г. относно политики за намаляване на преждевременното напускане на училище ⁽¹⁾.
2. Препоръка на Съвета от 20 декември 2012 г. относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене ⁽²⁾.
3. Съвместен доклад за 2015 г. на Съвета и на Комисията относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) — Нови приоритети на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението ⁽³⁾.
4. Препоръка на Съвета от 19 декември 2016 г. относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните ⁽⁴⁾.
5. Препоръка на Съвета от 22 май 2017 г. относно Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот и за отмяна на препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. за създаване на Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот ⁽⁵⁾.
6. Препоръка на Съвета от 20 ноември 2017 г. относно проследяването на дипломираните лица ⁽⁶⁾.
7. Решение на Европейския парламент и на Съвета от 18 април 2018 г. относно обща рамка за предоставяне на по-добри услуги в областта на уменията и квалификациите („Европас“) и за отмяна на Решение № 2241/2004/ЕО ⁽⁷⁾.
8. Препоръка на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот ⁽⁸⁾.
9. Заклучения на Съвета „Към визия за европейско образователно пространство“ ⁽⁹⁾.
10. Препоръка на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина ⁽¹⁰⁾.
11. Заклучения на Съвета във връзка с изпълнението на препоръката на Съвета относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните ⁽¹¹⁾.
12. Резолюция на Съвета относно по-нататъшното развитие на европейското пространство за образование в подкрепа на ориентирани към бъдещето системи за образование и обучение ⁽¹²⁾.
13. Заклучения на Съвета относно икономиката на благосъстоянието ⁽¹³⁾.
14. Съобщение на Комисията „Годишна стратегия за устойчив растеж за 2020 г.“ ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁾ ОВ С191, 1.7.2011 г., стр. 1.

⁽²⁾ ОВ С 398, 22.12.2012 г., стр. 1

⁽³⁾ ОВ С417, 15.12.2015 г., стр. 25.

⁽⁴⁾ ОВ С 484, 24.12.2016 г., стр. 1.

⁽⁵⁾ ОВ С 189, 15.6.2017 г., стр. 15.

⁽⁶⁾ ОВ С 423, 9.12.2017 г., стр. 1.

⁽⁷⁾ ОВ L 112, 2.5.2018 г., стр. 42.

⁽⁸⁾ ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1.

⁽⁹⁾ ОВ С 195, 7.6.2018 г., стр. 7.

⁽¹⁰⁾ ОВ С 444, 10.12.2018 г., стр. 1.

⁽¹¹⁾ ОВ С 189, 5.6.2019 г., стр. 23.

⁽¹²⁾ ОВ С 389, 18.11.2019 г., стр. 1.

⁽¹³⁾ Док. 13432/19.

⁽¹⁴⁾ COM(2019) 650 final.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Рамката EQAVET

Част А. Примерни дескриптори на EQAVET

В настоящото приложение се посочват примерни дескриптори, които имат за цел да улеснят прилагането на тази рамка от държавите членки и доставчиците на ПОО, както считат за целесъобразно. Те са структурирани по етапи от цикъла на качеството: *планиране* — *изпълнение* — *оценяване* — *преглед*. Дескрипторите могат да се прилагат както за първоначалното, така и за продължаващото ПОО и да се използват за всички учебни среди: предоставяне на ПОО в училищна среда и учене в процеса на работа, включително схеми за чиракуване.

Критерии за качеството	Примерни дескриптори на равнище системи за ПОО	Примерни дескриптори на равнище доставчици на ПОО
<p>Планирането отразява стратегическа визия, споделяна от съответните заинтересовани страни, и включва ясни общи цели, действия и показатели</p>	<p>Общите цели на ПОО са описани в средносрочен и дългосрочен план и са свързани с европейските цели и целите за устойчиво развитие, като се вземат предвид съображенията за екологична устойчивост</p> <p>Социалните партньори и всички други съответни заинтересовани страни участват в определянето на целите и задачите на ПОО на различни равнища</p> <p>Конкретните цели са определени и се проследяват чрез специфични показатели (критерии за успеваемостта)</p> <p>Създадени са механизми и процедури за установяване на потребностите от обучение, съществуващи на пазара на труда и в обществото</p>	<p>Европейските, националните и регионалните цели и задачи на политиката в областта на ПОО са отразени в местните конкретни цели, определени от доставчиците на ПОО</p> <p>Определени са и се проследяват ясни общи и конкретни цели и са създадени програми за постигането им</p> <p>Със социалните партньори и всички други съответни заинтересовани страни се провеждат постоянни консултации с цел да се установят специфичните местни/индивидуални потребности</p> <p>Отговорностите по управлението и развитието на качеството са ясно разпределени</p> <p>Служителите участват на ранен етап в планирането, включително по отношение на развитието на качеството</p>
	<p>Създадена е информационна политика, с която да се осигури оптимално оповестяване на резултатите по отношение на качеството, като същевременно се спазват националните/регионалните изисквания за защита на данните</p> <p>Определени са стандарти и насоки за признаване, валидиране и сертифициране на компетентностите на лицата</p> <p>Квалификациите по ПОО са описани чрез резултатите от ученето</p> <p>Създадени са механизми за осигуряване на качеството при замислянето, оценяването и прегледа на квалификациите</p> <p>Програмите за ПОО са създадени така, че да дават възможност за гъвкави процеси на учене и да реагират бързо на променящите се потребности на пазара на труда</p>	<p>Доставчиците планират инициативи за сътрудничество със съответните заинтересовани страни</p> <p>Съответните заинтересовани страни участват в процеса на анализиране на местните потребности</p> <p>Доставчиците на ПОО разполагат с ясна и прозрачна система за осигуряване на качеството</p> <p>Определени са мерки за спазване на правилата за защита на данните</p>

Критерии за качеството	Примерни дескриптори на равнище системи за ПОО	Примерни дескриптори на равнище доставчици на ПОО
<p>Плановете за изпълнение са изготвени въз основа на консултации със заинтересованите страни и съдържат ясни принципи</p>	<p>Плановете за изпълнение са изготвени в сътрудничество със социалните партньори, доставчиците на ПОО и други съответни заинтересовани страни на различните равнища</p> <p>В плановете за изпълнение се разглеждат необходимите ресурси, възможностите на потребителите и необходимите инструменти и насоки за подкрепа</p> <p>Изготвени са насоки и стандарти за изпълнението на различни равнища. Тези насоки и стандарти включват оценяването, валидирането и сертифицирането на квалификациите</p> <p>Плановете за изпълнение включват специална подкрепа за обучението на преподаватели и учители, в това число за цифрови умения и екологична устойчивост</p>	<p>Ресурсите са подходящо съобразени/разпределени на вътрешно равнище с оглед да се постигнат конкретните цели, определени в плановете за изпълнение</p> <p>Ясно се подкрепят подходящи и приобщаващи партньорства, включително между преподавателите и учителите, с цел изпълнение на планираните действия</p> <p>В стратегическия план за развитие на компетентностите на служителите са посочени потребностите от обучение на преподавателите и учителите</p> <p>Служителите участват в редовни обучения и развиват сътрудничество със съответни външни заинтересовани страни с цел да се подкрепят изграждането на капацитет и подобряването на качеството и да се постигнат по-добри резултати</p>
	<p>Отговорностите на доставчиците на ПОО в процеса на изпълнение са ясно описани и прозрачни</p> <p>Създадени са национална и/или регионална рамка за осигуряване на качеството, включващи насоки и стандарти за качеството на равнище доставчици на ПОО, чиято цел е да насърчават постоянното подобряване и саморегулирането</p>	<p>Програмите на доставчиците на ПОО дават възможност на учащите се да постигат очакваните резултати от ученето и да се включат в учебния процес</p> <p>Доставчиците на ПОО отговарят на потребностите от учене на отделните лица, като използват ориентиран към учащите се подход, който им дава възможност да постигнат очакваните резултати от ученето</p> <p>Доставчиците на ПОО насърчават иновациите в методите на преподаване и учене, както в училищата, така и на работното място, подкрепени чрез използване на цифрови технологии и на инструменти за учене онлайн</p> <p>Доставчиците на ПОО използват валидни, точни и надеждни методи за оценяване на резултатите от ученето, постигнати от отделните лица</p>
<p>Извършва се редовно оценяване на резултатите и процесите, подкрепено от измерване</p>	<p>Създадена е методика за оценяване, включваща вътрешно и външно оценяване</p> <p>Участието на заинтересованите страни в процеса на проследяване и оценяване е одобрено и ясно описано</p> <p>Националните/регионалните стандарти и процеси за осигуряване и подобряване на качеството съответстват и са пропорционални на потребностите на сектора</p> <p>Системите подлежат на самооценка и на вътрешен и външен преглед в зависимост от нуждите</p>	<p>Извършва се периодично самооценяване съгласно националните и регионалните нормативни уредби/рамки или по инициатива на доставчиците на ПОО, което обхваща също така цифровата подготвеност и екологичната устойчивост на институциите за ПОО</p> <p>Оценяването и прегледът обхващат процесите и резултатите от образованието и обучението, в това число оценяването на удовлетворението на учащите се, както и на работата и удовлетворението на служителите</p>

Критерии за качеството	Примерни дескриптори на равнище системи за ПОО	Примерни дескриптори на равнище доставчици на ПОО
	<p>Прилагат се системи за ранно предупреждение</p> <p>Прилагат се показатели за работата</p> <p>Събират се редовно и съгласувано подходящи данни, за да се измери успеваемостта и да се определят областите за подобряване.</p> <p>Създадени са подходящи методи за събиране на данни, например въпросници и показатели/ измерими критерии</p>	<p>Оценяването и прегледът включват събиране и използване на данни, както и адекватни и ефективни механизми за приобщаване на вътрешните и външните заинтересовани страни</p> <p>Прилагат се системи за ранно предупреждение</p>
Преглед	<p>Определени са и се използват процедури, механизми и инструменти за извършване на прегледи с цел подобряване на качеството на предоставяне на всички равнища</p> <p>Процесите се подлагат периодично на преглед и се създават планове за действие с цел извършване на промени. Системите се коригират по съответния начин</p> <p>Оповестява се публично информацията относно резултатите от оценяването</p>	<p>Събират се отзиви на учащите се относно индивидуалните им впечатления от ученето и относно средата на учене и преподаване. Заедно с отзивите на преподавателите, на учителите и на всички други съответни заинтересовани страни те се използват за определяне на допълнителни действия</p> <p>На обществеността се предоставя широк достъп до информацията за резултатите от прегледа</p> <p>Процедурите за обратна връзка и преглед са част от стратегически учебен процес в организацията, подпомагат разработването на висококачествено предоставяне на ПОО и подобряват възможностите за учащите се</p> <p>Резултатите от процеса на оценяване се обсъждат със съответните заинтересовани страни и се изготвят подходящи планове за действие</p>

Част Б. Референтен набор от показатели по EQAVET

В тази част се предлага набор от референтни показатели, които могат да бъдат използвани за подкрепа на оценяването и подобряването на качеството на националните/регионалните системи за ПОО и/или доставчиците на ПОО при прилагането на рамката EQAVET.

Показател	Вид на показателя	Цел на политиката
Общи показатели за осигуряването на качеството		
Номер 1		
<p>Релевантност на системите за осигуряване на качеството за доставчиците на ПОО:</p> <p>а) дял на доставчиците на ПОО, прилагащи вътрешни системи за осигуряване на качеството, определени със закон/по собствена инициатива</p> <p>б) дял на акредитираните доставчици на ПОО</p>	Контекстен/входен показател	<p>Насърчаване на култура на подобряване на качеството на равнище доставчици на ПОО</p> <p>Повишаване на прозрачността на качеството на обучението</p> <p>Подобряване на взаимното доверие в предоставянето на обучение</p>
Номер 2		
<p>Инвестиции в обучението на преподаватели и учители:</p> <p>а) дял на преподавателите и учителите, участващи в допълнително обучение</p>	Входен/процесен показател	Насърчаване на ангажираността на преподавателите и учителите с процеса на развиване на качеството на ПОО

Показател	Вид на показателя	Цел на политиката
б) размер на инвестираните средства, включително за цифрови умения		Подобряване на способността на ПОО да отговорят на променящите се потребности на пазара на труда Повишаване на индивидуалния капацитет за учене Подобряване на постиженията на учащите се

Показатели в подкрепа на целите по отношение на качеството за политиките в областта на ПОО

Номер 3

Равнище на участието в програмите за ПОО: Брой на участниците в програмите за ПОО ⁽¹⁾ по вид програма и по индивидуални критерии ⁽²⁾	Входен/процесен/ изходен показател	Получаване на основна информация на равнище системи за ПОО и доставчици на ПОО относно привлекателността на ПОО Целева подкрепа за увеличаване на достъпа до ПОО, включително на групите в неравностойно положение
---	---------------------------------------	---

Номер 4

Равнище на завършването на програмите за ПОО: Брой на лицата, завършили успешно/напуснали програми за ПОО, по вид програма и по индивидуални критерии	Процесен показател/ изходен показател/ показател за резултатите	Получаване на основна информация относно образователните постижения и качеството на процесите на обучение Изчисляване на равнището на отпадналите от обучението лица в сравнение с равнището на участие Подкрепа за успешното завършване като една от основните цели по отношение на качеството на ПОО Подкрепа за предоставяне на адаптирано обучение, включително за групите в неравностойно положение
--	---	---

Номер 5

Равнище на постъпилите на работа по програмите за ПОО: а) положение на учащите се в ПОО в определен момент след завършване на обучението по вид програма и по индивидуални критерии ⁽³⁾ б) дял на учащите се, постъпили на работа, в определен момент след завършване на обучението по вид програма и по индивидуални критерии	Показател за резултатите	Подкрепа за пригодността за заетост Подобряване на способността на ПОО да отговорят на променящите се потребности на пазара на труда Подкрепа за предоставяне на адаптирано обучение, включително за групите в неравностойно положение
---	--------------------------	--

⁽¹⁾ За първоначалното професионално обучение: за да може учащият се да се счита за участник, се изискват поне 6 седмици обучение. За ученето през целия живот: процент на лицата, приети във формални програми за ПОО.

⁽²⁾ Освен основната информация за пола и възрастта, могат да бъдат прилагани и други социални критерии, например лица, напуснали рано училище, най-високо образователно постижение, мигранти, лица с увреждания, продължителност на периода на безработица.

⁽³⁾ За първоначалното професионално обучение: включително информация за положението на отпадналите от обучението.

Показател	Вид на показателя	Цел на политиката
Номер 6		
<p>Използване на придобитите умения на работното място:</p> <p>а) информация относно работата, на която са постъпили лицата след завършване на обучението, по вид обучение и по индивидуални критерии</p> <p>б) степен на удовлетворение на лицата и на работодателите от придобитите умения/компетенции</p>	<p>Показател за резултатите</p> <p>(комбинация от качествени и количествени данни)</p>	<p>Увеличаване на пригодността за заетост</p> <p>Подобряване на способността на ПОО да отговарят на променящите се потребности на пазара на труда</p> <p>Подкрепа за предоставяне на адаптирано обучение, включително за групите в неравностойно положение</p>
Информация за контекста		
Номер 7		
<p>Равнище на безработицата (*) по индивидуални критерии</p>	<p>Контекстен показател</p>	<p>Обща информация за процеса на вземане на свързани с политиката решения на равнище системи за ПОО</p>
Номер 8		
<p>Дял на уязвимите групи:</p> <p>а) процент на участниците в ПОО, определени като групи в неравностойно положение (в определен регион или район на заетост), по възраст и по пол</p> <p>б) степен на успеваемост на групите в неравностойно положение по възраст и по пол</p>	<p>Контекстен показател</p>	<p>Обща информация за процеса на вземане на свързани с политиката решения на равнище системи за ПОО</p> <p>Подкрепа за достъпна групите в неравностойно положение до ПОО</p> <p>Подкрепа за предоставяне на адаптирано обучение за групите в неравностойно положение</p>
Номер 9		
<p>Механизми за определяне на потребностите от обучение на пазара на труда:</p> <p>а) информация относно механизмите, създадени с цел установяване на променящите се потребности на различни равнища</p> <p>б) доказателства за използването на такива механизми и за тяхната ефективност</p>	<p>Контекстен/входен показател (качествена информация)</p>	<p>Подобряване на способността на ПОО да отговарят на променящите се потребности на пазара на труда</p> <p>Подкрепа за пригодността за заетост</p>
Номер 10		
<p>Схеми, използвани за насърчаване на по-добрия достъп до ПОО и за предоставяне на професионално ориентиране за (потенциалните) учащи се в ПОО:</p> <p>а) информация относно схемите, съществуващи на различни равнища</p> <p>б) доказателства за тяхната ефективност</p>	<p>Процесен показател (качествена информация)</p>	<p>Насърчаване на достъпа до ПОО, включително за групите в неравностойно положение</p> <p>Предоставяне на професионално ориентиране за (потенциалните) учащи се в ПОО</p> <p>Подкрепа за предоставяне на адаптирано обучение</p>

(*) Определение според МОТ: лица на възраст 15—74 години, които са без работа, търсят активно работа и са готови да започнат работа.